

LEI 3/1999 d'o Patrimonio Cultural Aragonés [fragmentos],
Luenga & fablas, 8-9 (2004-2005), pp. 187-191.

LEI 3/1999 d'o Patrimonio Cultural Aragonés

[BOA, lum. 36, de 29 de marzo de 1999]

[Se publican bels fragmentos: cuasi toz os Requilorios, parti d'o Tetulo Preliminar e as Disposizioni Finals. Más que más, en relación con as luengas d'Aragón, cal acobaltar a importancia d'os articlos 2 e 4, asinas como de a Disposición Final segunda.]

»En nombre d'o Rei e como Presidén d'a Comunidá Autonoma d'Aragón, promulgo a presén Lei, aprebata por as Cortes d'Aragón, e ordeno que se publique en o *Boletín Oficial de Aragón* y en o *Boletín Oficial del Estado*, tot ixo de conforme con o disposato en l'artículo 20.1 d'o Estatuto d'Autonomía.

REQUILORIOS

I

O Patrimonio Cultural Aragonés constituye, en o suyo conchunto, uno d'os testimonios fundamentals d'a endreza istorica d'a nazionalidá aragonesa. Sobre el se configuran os sinais d'identidá que definen a idiosincrasia d'o pueblo aragonés e se tornan en a suya más remarcable balura esferenzial. As suzesibas chenerazions nos han legato ro Patrimonio Cultural como testimonianza d'o ser nuestro, como erenzio insustituyible e como un estimulo fundamental ta ra creyatibidá contemporanea. Iste Patrimonio ye propiedá común de toda ra zidadanía aragonesa e os suyos elementos han contribuyito, e continan contribuyindo, á ra configuración d'a cultura española e d'o conchunto d'os países mediterraneos. Sin a preserbación e potenciación d'a nuestra cultura s'imposarba ra uniformidá, que potencia formas de desembolique sozial alazetatas en un modelo unico. O patrimonio cultural permite mantener a nuestra memoria coleutiba e a nuestra identidá cultural, entendita, en parolas d'a UNESCO, como ro nucleyo bibo d'a cultura, o prinzipio dinamico por o que una comunidá guía o prozesos continos d'a suya propia creyación, refirmando-se en o pasato, nutrindo-se d'as suyas propias bertuz e rezibindo seleutibamén as aportazions esteriors.

Sobre el se configuran os rasgos d'identidá que se tornan á un tiempo, por os suyos aspectos coincidens con o resto d'os territorios nazionals e internazionals, en binchos de conisión e, por as suyas peculiaridaz, en rasgos diferenzials, estando ros

dos una d'as prenzipals aportazions á o patrimonio cultural español, europeyo e mundial.

En iste sentito, o Patrimonio Cultural ye conceuto d'o Dreito Internacional Cheneral, apto ta carauterizar un tresoro común d'a umanidá, a conserbazi3n d'o cual debe guarenziar-se en intr3s d'as futuras chenerazions. Agora bien, a grandaria d'a definizi3n constituye tami3n causa d'as suyas limitazions. D'ast3 que a tutela internacional debe conzentrar-se sobre os elementos m3s sobresaliens, que forman o Patrimonio Cultural Mundial propiam3n dito, ocheto de protezi3n en a Combenci3n de Par3s de 1972, emologata por o Estado Espa3ol en 1982. A identificazi3n d'una m3s intensa pulitica de conserbazi3n requiere achiquir progresibam3n a escala d'interbenzi3n publica, establindo libels europeyos, estatals, autonomicos e locals.

[...]

Os poders publicos son obligatos á cosirar a integridá d'o Patrimonio Cultural Aragon3s, e tami3n á promober todas as azions que se considere que son menester ta ra suya conserbazi3n e difusi3n, tanto en o interior como en o exterior d'o nuestro territorio. Os mesmos dreitos e debers li se reconoxen á l'azion publica d'a zidadan3a ta ra suya esfensa e protezi3n. O conchunto d'os biens que güei constituyen o nuestro Patrimonio son tals como consecuencia de l'azion sozial d'a zidadan3a que, á o largo de chenerazions, los han sapito apreziar como riqueza coleutiba e aportazi3n istorica. Ye, por tanto, responsabilidá d'o Gubierno d'Arag3n fomentar en a soziadá o sentimiento de conserbazi3n e apreziaci3n d'o nuestro Patrimonio por meyo d'una informaci3n rigorosa e asequible, una formazi3n á o consonán e a empena d'a partizipazi3n zidadana.

A pres3n Lei, acotraziando ro suyo contenito á ra normatiba estatal e á ra documentazi3n emanata d'os organos internacionals e, de forma espezial, á ra prozed3n tanto d'a UNESCO como d'o Consello d'Europa e instituzions europeyas (articulo 128 d'o Pauto d'a Uni3n Europea), mira de creyar a bastida legal espezfica d'Arag3n ta cosirar, conserbar, imbestigar, acrexentar e proyeutar enta ro exterior os biens culturals d'a nuestra comunidá, erenzio insustituyible d'a nuestra istoria y enriquito continam3n con as aportazions d'a nuestra cultura contemporanea.

Ista Lei pretende atrazar una pulitica cultural que meta l'alazet churidico sobre o que ha de refirmar-se o rechimen de protezi3n y empena d'o Patrimonio Cultural Aragon3s. Se presenta baxo ro tetulo de "Patrimonio Cultural" por capir que o termino "cultura" ye o m3s apar3n ta describir o conchunto de biens que se regulan e ye m3s amplo que no ro d'istoria u arte, que los definen parzialm3n. O Patrimonio Cultural se define como ro conchunto d'elementos naturals e culturals, materials e inmateriales, tanto eredatos d'os nuestros debampasatos como creyatos en o pres3n, en o cual os aragoneses reconoxen os suyos siñals d'identidá, e que ha d'estar conserbato, conoxito e trasmeso á ras chenerazions benideras, fendo-lo medrar.

O Patrimonio Cultural ye un bien sozial, por o que o suyo uso ha de tener a fin de serbir como fautor de desembolique integral á o coleutibo á qui pertenece,

alquirindo asinas a balura de recurso sozial, economico e cultural de primera magnitú. O Patrimonio Cultural no ye conzebido en ista Lei de forma estatica, sino que pretende fer posible que as chenerazions presens e as benideras espleiten d'un marco churidico que posibilite e fomente a creyazión cultural e a formazión d'un nuebo patrimonio.

Finalmén, a Lei proposa formas ta fer posible a democratizazión d'o patrimonio, fomentando a partezipazión e corresponsabilizazión d'os achens sozials y economicos.

II
A presén Lei se desembolica á trabiés de güeito Tetulos, seis Disposizions Adizionals, tres Disposizions Transitorias, una Disposición Derogatoria e cuatro Disposizions Finals.

En o tetulo Preliminar se ranca d'un conzeuto amplo d'o Patrimonio Cultural d'Aragón que abraza toz os biens materials e inmateriais relacionatos con a istoria e a cultura d'Aragón, guarenciando ro suyo uso como bien sozial e fautor de desemblique sustenible ta Aragón. Dimpués de remerar un dreito cheneral d'espleitamiento se fica como conclusión un deber de conserbazión, que se concreta en cadaguno d'os rechímens churidicos de protezién establitos en a Lei, replegando-se igualmén en o marco d'a colaborazión cheneral d'os particulars l'azión publica e imposando-se á l'Alministración d'a Comunidá Autonoma a obligazión d'utilizar toz os meyos disponibles á o suyo abasto á fin d'asegurar a tornada ta Aragón d'os biens d'o Patrimonio Cultural aragonés que se troben difuera d'o suyo territorio.

Tal como se desembolica o Tetulo I, se creyan tres categorías de biens: os declaratos d'intrés cultural, os catalogatos e os imbentariatos, ... [...].

O Tetulo II, adedicato á o rechimen cheneral de protezién e conserbazión, establexe tres graus diferens, emanatos d'as tres categorías de biens establitas, sigan istos mobibles, inamobibles u inmateriais.

Os Tetulos III e IV se refieren á o Patrimonio arqueolochico, paleontolochico, etnografico e de caráuter industrial, espezficando a protezién... [...].

O Tetulo V, relatibo á ra organizazión, creya o Consello Aragonés d'o Patrimonio Cultural como organo consultibo e asesor d'a Comunidá Autonoma en matieras relatibas á o Patrimonio Cultural Aragonés, ... [...].

[...]

A Lei finaliza con senglos mandatos en o sentito d'elaborar una lei de luengas d'Aragón e de creyar un Instituto d'a Cultura e d'o Patrimonio d'Aragón que integre en o suyo sino ro Instituto Aragonés de l'Arte e a Cultura Contemporanios.

TETULO PRELIMINAR. Disposizioni chenerals.

Articulo 1.- Ocheto.

Ista Lei tien por ocheto a protezi3n, conserbazi3n, acrexentamiento, imbestigazi3n, difusi3n, promozisi3n, fomento e formazi3n, ta ra trasmisi3n 3 ras chenerazi3ns futuras d'o patrimonio Cultural Aragon3s e d'os biens que lo integran, cualsiquiera que siga o suyo rechimen churidico e tetularid3, guarenziando l'uso suyo como bien sozial e fautor de desarrollo sustenible ta Aragón.

Articulo 2.- Patrimonio Cultural Aragon3s.

O Patrimonio Cultural Aragon3s ye integrato por toz os biens materials e inmateriais relazionatos con a istoria e a cultura d'Arag3n que presenten intr3s antropolochico, antropico, istorico, artistico, arquiteutonico, mobiliario, arqueolochico, paleontolochico, etnolochico, zientifizo, lingüistico, documental, zinematografico, bibliografico u teunico, sigan estatos u no escubiertos e tanto si se troban en a superfizie como en o subsuelo u baxo a superfizie d'as auguas.

[...]

Articulo 4.- Luengas minoritarias.

L'aragon3s e o catal3n, luengas minoritarias d'Arag3n, en l'ambito d'as cuals se i complegan as dibersas modalidaz lingüisticas, son una riqueza cultural propia e ser3n espezialm3n esfenditas por l'Alministrazi3n.

Articulo 5.- Dreito d'espleitamiento.

Todas as presonas tienen o dreito 3 espleitar d'o Patrimonio Cultural Aragon3s, de conformid3 con o establito en as reglamentazi3ns aplicables.

Articulo 6.- Deber de conserbazi3n.

1. Todas as presonas tienen o deber de conserbar o Patrimonio Cultural Aragon3s, utilizando-lo razionalm3n e adotando as midas prebentibas, d'esfensa e recuperazi3n que sigan menester ta guarenziar o suyo espleitamiento por as chenerazi3ns futuras.

2. En tot caso, as presonas que tiengan conoximiento d'una situazi3n de periglo u de destruzi3n consumata u inmin3n u d'o malmetimiento d'un bien d'o Patrimonio Cultural Aragon3s deber3n, en o menor tiempo posible, meter-lo en conoximiento d'o Conzello correspondi3n, d'o Departamento responsable de Patrimonio Cultural u d'as Fuerzas e Cuerpos de Seguranza, qui compear3n l'ocheto d'a denunzia e autuar3n conforme 3 dreito. L'Alministrazi3n d'a Comunid3 Autonoma meter3 en conoximiento d'o denunciador as azions enzetatas.

3. As asoziacions culturals aragonesas rechistratas legalm3n podr3n colaborar con l'Alministrazi3n en as fainas cuaternatas en puntos anteriors.

[...]

Articulo 10.- Coordinazi3n con atras puliticas publicas.

As desichenzias de tutela d'o patrimonio Cultural Aragon3s deber3n integrar-se en a definizi3n y en a reyalizaci3n de as dem3s puliticas publicas, espezialm3n en matiera educatiba e d'ordenazi3n d'o territorio, urbanismo, meyo ambi3n e turismo.

[...]

DISPOSIZIONS FINALS

Primera.- Desembolicamiento reglamentario.

O Gubierno d'Aragón ditará todas as disposizions d'aplicación e de desembolicamiento d'ista Lei que sigan menestar, fueras de as que se remiten en a mesma á ra competencia d'o Consellero d'o Departamento responsable de Patrimonio Cultural.

Segunda.- Luengas d'Aragón.

Una lei de luengas d'Aragón proporzionará o marco churidico espezfico ta regular a coofizialidá de l'aragonés e d'o catalán, luengas minoritarias d'Aragón, asinas como a efeutibidá d'os dreitos d'as respetibas comunidaz lingüísticas, tanto en o referén á l'amostranza de y en a luenga propia, como á ra plena normalización de l'uso d'istas dos luengas en os suyos respetibos territorios.

Terzera.- Instituto d'a Cultura e d'o Patrimonio d'Aragón.

Se reglará por una lei espezfica a creyazón, constitución, distribución de competencias e funcionamiento d'o Instituto d'a Cultura e d'o Patrimonio d'Aragón, que en tot caso disporará d'autonomía en a suya chestión e tendrá, como funzions prenzipals, a superbisión e control interdisziplinar, o siguimiento e l'asesoría respeuto á ras autuazions en cultura e patrimonio.

Dita lei prebeyerá a integración d'o Instituto de l'Arte e d'a Cultura Contemporanios "Pablo Serrano" en o Instituto d'a Cultura e d'o Patrimonio d'Aragón.

Cuatrena.- Dentrata en bigor.

Ista Lei dentrará en bigor a l'atro'l diya d'a suya publicación en o *Boletín Oficial de Aragón*. Asinas lo dispozo á os efeutos de l'artículo 9.1. d'a Constitución e os correspondiens d'o Estatuto d'Autonomía d'Aragón.

Zaragoza, 10 de marzo de 1999.

O Presidén d'a Deputación Cheneral d'Aragón, SANTIAGO LANZUELA MARINA

[Traduzión en aragonés feita por o CONSELLO ASESOR DE L'ARAGONÉS]